

Na Jadranu je ispaljen i prvi i posljednji torpedo

Boka News

30/03/2019 9:50

[Prst u more](#)

torpedo-muzej

Dok većina Hrvata zna da je marama oko vrata kao preteča kravate hrvatski izum, malo tko je upoznat s još jednim našim proizvodom, koji je još i više utjecao na povijest svijeta.

Naime, prvi torpedo također je izradio “naš čovjek”, točnije Riječanin Ivan Vukić, čije je talijanizirano ime glasilo Giovanni Luppis, doduše u koautorstvu s Robertom Whiteheadom, Britancem, davne 1866. godine.

Povodom sto pedesete obljetnice toga događaja i Hrvatski pomorski muzej Split uključio se u obilježavanje, i to izložbom “Jadran, kolijevka paklenog stroja: 150 godina Luppis-Whitehead torpedo”.

Tada su autori izložbe Petra Blažević i Ljubomir Radić oblikovali preuređen postav Hrvatskog pomorskog muzeja Split, koji slijedi povijest torpeda od neobične i teško ostvarive ideje u začetku pa do trijumfalnog uspjeha.

To su, pak, uz inventar Zbirke torpednog oružja i opreme Hrvatskog pomorskog muzeja Split sada i sabrali u istoimenom dvojezičnom katalogu, predstavljenom u Hrvatskom pomorskom muzeju Split.

Promotori raskošno ilustrirane, povijesne publikacije bili su, uz autore Blažević i Radić, još i kapetan bojnog broda Stjepan Korda i dr. sc. Danka Radić, ravnateljica Hrvatskog pomorskog muzeja Split.

– Dalekog 21. decembra 1866. prvi je put javnosti predstavljeno oružje koje je promijenilo način pomorskog ratovanja.

Pozornica tog povijesnog čina bio je upravo Jadran, točnije hrvatski grad Rijeka, a pokretač jedan Hrvat – istaknula je Radić, podsjetivši na to da je Luppis (Vukić), usredotočen na obranu obale od Talijana, uporno radio na ideji eksplozivnog čamca, preteče kasnijeg torpeda, i to u “presudnom partnerstvu” s britanskim inženjerom Robertom Whiteheadom.

Trogirska garaža

Zanimljivo je da je upravo Jadran bio poprište ispaljivanja prvog “pred-torpeda” u mirotvorne svrhe, a s istim ciljem – obranom teritorija i uspostavom mira – u Jadranu je ispaljen i posljednji torpedo.

Riječ je o projektilu kojim je, de facto, protjeran general Veljko Kadijević ispred Jugoslavenske ratne (okupatorske) mornarice s našeg dijela Jadrana.

Taj su, pak, ručno rađeni torpedo također (1991. godine, u garaži) projektirali hrvatski inženjeri, Trogirani Miljenko Ivić i Leonardo Leo Miše, a potonji je nazočio i na predstavljanju u Pomorskom muzeju.

Na pothvat inženjera Miše i Ivića osvrnuo se i kapetan Korda, zapovjednik prve i jedine podmornice u floti Hrvatske ratne mornarice, podmornice “Velebit”.

– Ni jedna pomorska zemlja nije postala velikom niti se mogla održati kao takva bez snažne mornarice. Nama je torpedo osobito interesantan s obzirom na hrvatski udio u svjetskoj kronologiji izuma tog oružja.

Osim što približava povijest jednog zanimljivog dijela vojne tehnike općoj populaciji, prednost je ove knjige što je lako razumljiva za širu publiku.

U središtu ipak ostaje hrvatski Jadran, a u tom istom našem moru zbila se još jedna – uvjetno govoreći – improvizacija s do tada nepoznatim, nikada viđenim primjerkom torpeda.

Podsjetit ćemo na slavnu epizodu iz Domovinskog rata, koja se odigrala 14. i 15. studenoga 1991. godine u Splitskim vratima, kada je došlo do sukoba s neprijateljskim pomorskim snagama.

Tada je torpedo korišteno u nanošenju teških oštećenja patrolnom čamcu Jugoslavenske ratne mornarice, PČ-176 "Mukos", što je bio uvod u agresorov napad na Split i posljedično u njihovo povlačenje iz Jadrana.

Možemo primijetiti da Hrvati imaju neobičnu povezanost s torpedom.

Ova knjiga doprinosi i tome da osvježujemo jedinstvenost Jadranskog mora, velikog po mnogočemu u svjetskoj pomorskoj povijesti – kazao je ratni kapetan.

/L.G./